

**СТРУЧНО МИШЉЕЊЕ КОМИСИЈЕ ФОРМИРАНЕ РЕШЕЊЕМ ДИРЕКТОРА
ПЕДАГОШКОГ ЗАВОДА ВОЈВОДИНЕ
(број Решења: 195 од 25.02.2019. године)**

Извршена је анализа рукописа превода уџбеника *Информатика и рачунарство*, уџбеник за пети разред основне школе на русинском језику, ауторке Светлане Мандић, издавача „Klett“, Београд.

Констатује се да је горе наведени уџбеник *Информатика и рачунарство*, уџбеник за пети разред основне школе превод истог аутора, одштампаног на српском језику, издавача „Klett“, Београд, којег је Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, Београд одобрило за издавање и употребу Решењем број: 650-02-00037/2018-07 од 25.04.2018. године.

Уџбеник обухвата три тематске целине: *Информационо-комуникационе технологије; Дигитална писменост; Рачунарство.*

**ОЦЕНА ДА ЈЕ РУКОПИС ПРЕВОДА УЏБЕНИКА УСКЛАЂЕН СА
СТАНДАРДИМА КВАЛИТЕТА УЏБЕНИКА**

Анализиран је Стандард 4 – Језик уџбеника је одговарајући и функционалан.

Показатељ 1 - Уџбеник поштује језичку и правописну норму језика на којем је написан – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4.

Издавачу се скреће пажња на следеће уочене грешке, које се могу лако исправити и које не нарушавају разумљивост градива:

- на корицама је разред написан словима (пјяту), уместо бројчано (5.) као у уџбенику на српском језику
- на унутрашњој страни корица – недостаје превод упутства за активацију е-издања на русинском језику;
- страна 2 – реч: формоване заменити са: оформиоване (на два места); руководилац пројекта се у српској и русинској верзији разликује; у русинском преводу недостају подаци у вези са штампом и тиражем; потребно је исправити информацију у вези с преводом: уместо: *Preklad diela* написати: **Преклад діла**; ; ред испод је вишак и треба га избрисати; на крају недостаје решење о одобрењу уџбеника и каталогизација;
- страна 3 – фронт којим су исписана поља (великим словима): **КЛЮЧНИ СЛОВА, ЗАДАТОК, ЗДАТОК ЗА РОБОТУ У ГРУПИ, ХТО ЖАДА ЗНАЦ ВЕЦЕЙ?, ИНТЕРЕСАНТНОСЦ, ПРИКЛАД** разликује се од фонта којим је тај текст одштампан у уџбенику на српском језику, и то у целом уџбенику касније кроз лекције; речи: пренайдзеш (два пута), пренайсц заменити са речима: найдзеш, найсц
- страна 4 – у горњем левом углу у наслову уместо речи: Приклад треба да стоји реч: Змист (Садржај); реч: Формоване треба заменити са речи: Оформиоване; реч: документу исправити: документа
- страна 5 – реч: информациї исправити: информацийох (5. ред)

- страна 8, 10, 14, 17, 22, 23, 28, 31, 33, 35, 36, 40, 44 46, 53, 57, 58, 60, 69, 70, 71, 76, 81, 82, 84, 88, 90, 93, 95, 99, 102, 103, 106, 109, 113, 125 – фонт у насловима и поднасловима разликује се од српског уџбеника
- страна 9 – реч: пренаходзенє (3. ред) заменити са речи: находзенє; реч: уградзую (3. пасус) заменити са: убудовую;
- страна 10 – израз: у цеку (3. пасус) заменити изразом: под час; у последњем пасусу у 2. реченици на крају након речи: мудрих додати реч: телефонох;
- страна 11 – у табели скраћеницу: таквол. заменити са: такв.
- страна 12 – реч: дотхнуце заменити са речи: дотик (горе у табели у првом реду 3 пута); у 4. пасусу испод табеле синтагму: бинарнима числами заменити са: цифрами; у 5. пасусу неправилно растављену реч: дод-зелене исправити у: до-дзелене
- страна 13 – у 2. пасусу реч: килограм исправити у: килограм; скраћеницу у загради: кВ исправити у: КВ; у табели реч: bitova заменити са: бити
- страна 15 – реч: хижним заменити са: домашнім, реч: хижни заменити са: домашні; у последњем пасусу реч: прегледоваче заменити са: препатраче; речи: сликама, видео-записами заменити са: слику, видео-записом.
- страна 16 – реч: прегледовач заменити са: препатрач; прегледовача заменити са: препатрача; реч: оконченє заменити са: окончованє; Енциклопедия написати малим почетним словом: енциклопедия
- страна 17 – реч: икончки заменити са: иконки (2 пута); испод прве фотографије R заменити са P у речи: Роботна; испод друге фотографије изразе у заградама: на лїво зтаменити са: з лївога боку, на право заменити са: з правога боку; у последњој реченици поред речи годзен додати и реч годна: годзен/годна
- страна 18 – реч: рушиц заменити са: порушац
- страна 19 – у последњем пасусу реч: даскельо заменити са: даскеліх
- страна 21 – у претпоследњем пасусу испред речи: веб-бок додати реч: початни
- страна 23 – у првом пасусу синтагму: писаци машини заменити са: друкарски машинки; између речи: приступ обробку убацили предлог: гу: приступ гу обробку
- страна 24 – у 3. пасусу испред: бо ставити запету: карточкох, бо
- страна 25 – фотографија тастатуре није иста, иако је текст испод фотографије преведен: на фотографији се налази распоред тастатуре за српски језик и латиницу, а не ћирилицу; у 5. пасусу реч: Пражніна заменити са: Розмак
- страна 26 – у табели испред ознака мерних јединица а иза запета ставити размак: kg, m, s)
- страна 28 – код речи бонтон избрисати наводнике; на фотографији су речи преведене на русински и написане према русинском правопису русинском ћирилицом, а текст испод фотографије је преведен са српског „Вежбање куцања текста на латиници“ – дакле, оставити непромењену слику са српском латиницом јер не постоји програм за вежбање куцања на русинској ћирилици; Реч у поднаслову: Формованє заменити са: Офформйованє; реч: формовац заменити са: оформиц
- страна 29 – у табели у тексту где су дати примери додати запете на два места – као у првом примеру: вашого цела, алє и вашого духа.

- страна 30 – доле на слици где пише „сору“ зелени кружић је одштампан преко текста – померити га
- страна 31 – у 4. пасусу између речи: жаданого документа убацити реч: випатрунку; реч: формоване заменити са: оформиоване;
- страна 33 – у претпоследњем пасусу реч: боку заменити са: карточки
- страна 34 – увлачење пасуса није добро урађено у табели са примерима (погледати српски уџбеник страну 34) – исправити примере: увлачење целог пасуса, увлачење пасуса са десне стране, увлачење пасуса са леве и десне стране.
- страна 35 – у првом правоугаонику са примером текст у 4. и 5. реду је практично спојен, треба направити већи проред између речи; у 2. и 4. правоугаонику није добро урађено сенчење којим се желело показати подшавање растојања између пасуса (сиво поње је краће испод речи чистоту); у 4. правоугаонику коришћена је тамнија сива боја за сенчење/обележавање него у осталим примерима; у текстовима испод фотографија исправити текст: на ливо у: з ливого боку, и: на право у: з правого боку (оба 2 пута);
- страна 39 – у првом пасусу у другој реченици реч: слики треба заменити у: слика (2 пута); у горњој фотографији треба поправити трећу сличицу коју с леве стране мало прекрива текст, а не би требао (погледати српски уџбеника страну 39); у предпоследњем пасусу треба избрисати непотребну тачку иза речи линијох испред заграде
- страна 40 – текст испод доње фотографије треба исправити – реч: фолдеру заменити са: фолдерох
- страна 41 – у првом пасусу преправити речи написане латиницом онако да буду у складу са сликом поред са десне стране: letovanje заменити са: летоване, zimovanje са: жимоване, rodendani са: родзени дні, spisak gostiju са: список госцох, planinarenje са: горяцтво; у 3. пасусу ime.ext заменити у: meno.ext, planinarenje.docx заменити у: горяцтво.docx; фотографију у средини исправити на следећи начин: ставити верзију из српског уџбеника (страна 41) (јер русински језик не може да се бира као језик интерфејса на паметном телефону), заменити само називе докумената у доњем делу: бинарн...д.jpg и горяцт....docx
- страна 42 – у првом пасусу реч: документох заменити са: документа
- страна 43 – у првом пасусу неправилно растављену реч: помо-цного исправити у: по-моцного (или: помоц-ного); у трећем пасусу реч: доступни заменити са: доступна
- страна 44 – на слици у облаку померити према доле реч: приповеданя да би се видела цела
- слике на страни страна 45, 46 (са десне стране), 52, 56, 85, 86, 89, 90, 92, 97 – препорука је да се све слике замене са онима без превода, односно да се убаце слике из уџбеника на српском (погледати уџбеник Информатика и рачунарство за 5. разред на српском језику) (или нека слике буду на енглеском), будући да не постоји могућност да се русински језик одабере као језик интерфејса на Google диску.
- страна 47 – у последњем пасусу у првој реченици између речи: видзиц у додати везник и: видзиц и у
- страна 48 – у последњем реду реч **Гумка** написати великим словом

- страна 49 – у првом реду реч: висцерана заменити са: вибрана; у 4. пасусу реч: файти заменити са: форми; реч **Спреј** написати великим почетним словом
- страна 50 – реч **Пипета** написати великим почетним словом
- страна 51 – у другом пасусу реч: часци променити у: часцох; у последњем пасусу реч: уградзenu заменити са: убудовану
- страна 53 – 3. и 2. пасус од краја спојити у један
- страна 54 и 55 – у називу програма Sound Recorder написати великим почетним словом R и реч Recorder, како у самом тексту (2 пута), тако и у тексту испод слике (3 пута)
- страна 56 – у текст испод 1. слике реч: Пошорене заменити у: Пошореня; у 2. пасусу реч: уградзenu заменити са: убудовану; у 3. и 5. пасусу реч: У цеку заменити са: Под час; такође испод слике: у цеку заменити са: под час; у 5. пасусу недостаје део текста: након речи: звука треба да следи запета, па следећи текст: премотовац знімок з опциями [сличица] и [сличица], лебо дочасно застановиц приказоване запису, (закључно са запетом)
- страна 57 – текст испод слике у загради: на лїво променити у: з лївогo боку; на право променити у: з правогo боку
- страна 58 – на сличици са називом „Жителство“ треба исправити следеће: у првом пасусу По написати малим почетним словом: по; испред броја 1921. убацили реч Року; у другом пасусу реч: ужшим променити у: узшим (два пута); реч: их променити у: їх; реч густосци заменити са: густоти; реч: цетру исправити у: центру; родзене заменити у: народзене; Францускеј исправити у: Французкеј; реч: историйски избрисати
- страна 59 – у првом пасусу реч: швицацама заменити са: блядима; реч: швицаца заменити са: бляда; на првој сличици исправити наслов, реч: Одношење исправити: Одношене; текст испод последње слике написан је српском латиницом и треба да се замени са: Добри приклад зоз слику як позадину слайду
- страна 60 – прву реченицу заменити следећом: Препоручуе ше же биш скорей главногo викладау презентациї випробовал викладац наглас и без публики; у 2. пасусу након 3. реченице додати реченицу: Под час презентованя не треба бешедовац ані пребарз швидко, ані пребарз помали. ; у наредној реченици реч: цихо заменити са: поцихи; у 3. пасусу реч: укључиц заменити са: додац
- страна 61 – у тексту испод 2. слике иза речи: окружене додати реч: програми; у последњем пасусу реч: облапи заменити са: будзе мац; израз: у цеку заменити са: под час
- напомена: страна 64 – у уџбенику на српском језику уочена је грешка у трећем пасусу у последњој реченици, уместо речи: сликнути треба да стоји реч: кликнути
- страна 66 – у 8. пасусу након прве реченице ударити нови пасус; у табели у првој колони у 2. и 3. реду у заградама испред енглеских речи ставити скраћеницу англ.; у колони „Опис“ на крају сваке реченице ставити тачку (3 пута)
- страна 67 – у другој реченици реч: уградзenu заменити са: убудовану; након 2. реченице ударити нови пасус тако да 3. реченица почиње новим пасусом
- страна 70 – у 3. пасусу у 2. реченици након речи: хасновательоx додати реч: нових технологийоx; у последњој реченици реч: исправни заменити са: правилни

- страна 71 – у 1. реченици реч: исправни заменити са: правилни; у другом пасусу 2. реченицу заменити следећом: Треба же биш знал пренајсц даяку информацију, але и же биш знал преценіц чи ше тей информацији може вериц. ; у 3. пасусу након речи: жридло додати везник: и
- страна 76 – 3. и 4. по реду пасус спојити у један
- страна 77 – 4. реченицу заменити реченицом: Под рециклажу ше подрозумјоє нови преробок уж похаснованих материялох з намиру дальшого хаснованя.
- страна 78 – у 2. реду иза речи: заніма ше додати: наука хтора ше вола; у 2. реченици израз: у цеку заменити са: под час; почетак 2. пасуса такође заменити: уместо: У цеку ставити: Под час; у последњем пасусу неправилно растављену реч: каждод-ньового исправити у: каждо-дньового
- страна 79 – 4. реченицу по реду ставити у нови пасус; у петој ставки фразу: у цеку заменити са: под час; у 3. пасусу између речи; шедзеньом цо ставити запету: шедзеньом, цо; у претпоследњем пасусу реч: рубца заменити са: конца; у последњем пасусу 2. реченицу уместо са: У цеку почети са: Под час
- страна 80 – у 3. пасусу код набрајања у 6. ставки избрисати вишак везник у; у делу „Хто жада знац вецей“ 2. и 3. пасус спојити у један; у последњем делу неправилно растављену реч: подзе-льце исправити: по-дзельце или подзель-це
- страна 81 – у 2. пасусу исправити завршетак глагола: хасную са: хаснує, пребудза са: пребудзи, започню са: започне
- страна 82 – у 2. тачки реч: каблом заменити са: помоцу шнура; у тачки 7 и 9 Кеди/кеди год заменити са: Вше/вше кед можеш, запету/е избрисати; у тачки 7 иза речи: на избрисати један размак који је вишак; у последњем пасусу у 2. реченици реч: Развой заменити са: Розвой
- страна 83 – неправилно растављену реч: прияте-льских исправити у прия-тельских или приятель-ских; у делу „Хто жада знац вецей“ израз: у цеку заменити са: под час; у пасусу трећем од краја у 2. реченици реч: научиц заменити са: же биш научел; у последњем пасусу у речи Нааправ избрисати једно слово а; израз: у цеку дня заменити са: през дзень
- страна 86 – у првом пасусу израз: у цеку заменити са: под час; реч: вигледованя заменити са: вишлїдзованя. Напомена: у српском уџбенику на крају 3. пасуса недостаје тачка; у последњем пасусу погрешно растављену реч: люд-зе исправити у: лю-дзе; препорука је да се стави слика из уџбеника на српском језику (да би језик интерфејса био српски), а на русинском може да стоји име и презиме особе и написана порука (статус); у последње 3 ставке „це“ пребацити иза „хтошка“ (пример: хтошка це пробує изоловац од...)
- страна 87 – у 2. пасусу на крају 1. реченице променити редослед речи: треба домерковано вибрац и чувац; између речи: буц легка додати: и (буц и легка); 3. реченица треба да гласи: Свою лозинку обовязно треба же биш гварел родичом же би ци помогли у случаю кед биш мал проблем з безпечним хаснованьом интернету або кед биш забул лозинку. ; у табели иза цифара у 1. реду затворити заграду; у другом реду име: Мая заменити са: Маја; у 3. реду реч: хижного заменити са: домашнього; у последњој реченици реч: числа заменити са: числох; податки заменити са: податкох

- страна 88 – у 3. реченици синтагму: скорей шицкога заменити са: поготов; у 3. тачки избрисати: Чи, почети са: Можеш; препорука: другу слику не треба преводити
- страна 89 – неправилно растављену реч: под-зеліц исправити у: по-дзеліц или подзе-ліц; препорука: слику не треба преводити (јер нема сличних форума на русинском)
- страна 90 – препорука: слике не треба преводити
- страна 92 – слике не треба преводити јер се на оригиналним сликама налазе правописне грешке; у 3. пасусу почетак 2. реченице исправити: Кед пишеш по сербски з латинку, ... ; у делу „Приклад“ израз: ше зявює заменити са: стої
- страна 93 – у 2. пасусу након речи: информацијох додати речи: о поединцох; након речи: Увреда, додати реч: клевета; код тачака доле направити малу корекцију – од једне направити 2 и убацити део који недостаје: • фалшиве представяне, • крадза цудзого идентитету, креиrowане профилу на друштвених мрежах на цудзе мено,
- страна 94 – у првом реду након речи: видео-записох ставити: мученя людзох и животиньох,
- страна 95 – у оба текста након речи: принесол додати: /принесла; у 3. пасусу након речи: наставнік избрисати текст и заменити следећим: ци дал єдинку, з обгрунтованьом же презентацију уж видзел и же то не твоя робота.
- страна 96 – у 3. пасусу реч: стваряли заменити са: творели
- страна 97 – у 2. пасусу након (англ. *trial*), заменити текст: може буц одредзене кельо раз програму мож порушац бесплатно, лебо... (следи остатак текста); у 3. пасусу реч: програми заменити са: програмох; реч: ей заменити са: іх; реч: законских исправити: законских; слику доле не треба преводити
- страна 98 – у 1. пасусу реч: зщицени исправити у: защицени; у 3. пасусу реч: *watermark* искосити; реч: розлиую исправити: розликую; у 4. пасусу након речи: ділох исправити реченицу: же би одредзени авторски права затримали, а даєдни други же би уступели другим на хаснованє. ; у табели у 1. реду након *СС* додати: креативни;
- страна 99 – неправилно растављену реч: навод-зеньом исправити у: наво-дзеньом; 3. реченицу у резимеу ставити у нови пасус (Пре...); 7. реченицу у резимеу заменити следећом: Под рециклажу ше подрозумює процес нового преробку уж вихаснованих материялох з намиру дальшого хаснованя. ; у претпоследњем пасусу синтагму: оригинална творчосц заменити са: оригиналне витворене
- страна 101 – код последње реченице недостаје упитник
- страна 102 – реч: информацијо- исправити у: информацијно-
- страна 105 – испред речи: пошореньом избрисати размак; испред речи столни ставити размак; реч: напишеш заменити са: написац; реч: креируеш заменити са: креиrowац
- страна 106 – речи: „машину за райбане“ заменити са: райбачку; реч: помо-гуц је погрешно написана и растављена, исправити: по-могнуц или помог-нуц; реч: окончую заменити са: окончовац; иза речи задаток додати: даяки; у претпоследњем пасусу речи: з дорушованьом пальцох заменити са: преїг дорушованя пальцох; речи: машини за райбане заменити са: райбачки

- страна 107 – у тачки 3 реч: Куп заменити са: Вежні; реч: Плац заменити са: Заплац; реч: шор заменити са: рядошлїд; у 2. пасусу реч: шоре заменити са: рядошлїду; шор: са рядошлїд; доле реч: ришене заменити са: ришоване
- страна 109 – променити речи јер су дословце преведене из српског и не уклапају се, уместо: бависко ставити рахункари, реч: делфин заменити са: диско, реч: информатика заменити са: колїба; реч: рахункари заменити са: бависко; у наслову реч: (блоковске) ставити у заграду
- страна 114 – реч: икончку заменити са: иконку (2 пута)
- страна 115 – реч: прегледовача заменити са: препатрача (2 пута);
- страна 116 – препорука: слике не треба преводити, на 1. слици оставити преведен само коментар у облачићу, и променити име за Скреч налог у: skoljar5; на 2. слици превести објашњења у вези с изгледом екрана; реченицу „Потим упиш мешац...“ ставити у нови пасус; погрешно растављену реч: народ-зєня исправити: наро-дзєня
- страна 117 – синтагму: розличних подобох исправити у: розлични подоби; препорука: сличицу (сличку) са натписом у српском уџбенику „Нови лик“ не преводити;
- страна 118 – иза речи: помкнуц додати: на бини; реч: смислу заменити са: напряме (2 пута), смисел заменити са: напрям
- страна 119 – у 4. пасусу реч: шоре заменити са: розпорядку; у последњем пасусу реч у загради: креировац заменити са: копирац; у последњем натпису испод слике реч: Креиrowане заменити са: Копиране
- страна 120 – речи: облачку яки заменити са: хмарки яка; у табели речи: у цеку заменити са: под час; напомена: на русинском оставити превод у блоку који се налази у последњем реду «Помогнем ци же биш научел програмоване», као и на скриншоту испод, али сам језик интерфејса не преводити
- страна 121 – напомена: текст у облачићу који изговара мачак нека остане преведен; може да остане преведен и назив задатка у 2. скриншоту, али треба исправити: Здаток1 у: Здаток1; напомена: 3. скриншот не преводити, оставити на српском на латиници (јер је то пример); погрешно растављену реч: под-зелена исправити у: подзелена; препорука: било би добро у прво поље „Интересантносц“ додати да се текст може уписивати и на русинској ћирилици (иза речи латинки, додати: а мож дуркац и зоз руску кирилку.
- страна 122 – у 4. пасусу, иза речи: числох ставити запету (испред х) (числох, х и у, хтори)
- страна 123 – Ghost1 променити у: Ghost1
- страна 124 – на последњој сличици оставити преведен само део текста који се укуцава „Цо то алгоритем?“
- страна 125 – на првом скриншоту оставити преведен само текст који се укуцава: „Алгоритем то упутство хторе описує як мож окончиц даяки задаток.“ Оставити превод текстова у облачићима; иза речи: другим додати: по розпорядку по яким блоки пошоровани у програми,
- страна 126 – у табели реч: смислу заменити са: напряме (2 пута); реч: смисел заменити са: напрям; у реду • 90 ступні (подоба патри на лїво) ставити минус испред броја (• -90 ступні... – погледати уџбеник на српском језику)
- страна 128 – речи: у цеку заменити са: под час (2 пута)

- страна 130 – реч: облачку заменити са: хмарки; поред мачка поред речи: страна ставити слово: б (ћирилично) (уместо латиничног b)
- страна 131 – текст поред доње сличице померити горе, поред скриншота блокова; поред сличице са мачком додати текст: Тераз на почетку програми вредносци прменљивих висцерани, а бина випатра так як приказане на слики. (погледати уџбеник на српском, страна 131)
- страна 132 – иза речи укључене, додати: прменљива будзе приказана на бини. Кед тото польо викључене,
- страна 133 – у претпоследњем пасусу 1. реченицу заменити следећом: Програмер ма задаток провериовац правилносц и виправиц гришки хтори исную у работи програми.
- страна 134 – У 4. реченици реч: Пренайдзце исправити у: Найдзце; реч: гришки исправити у: гришку; у тачки 2 иза речи: поверхносц додати: квадрата
- страна 135 – 1. ред табеле треба да гласи: Тот блок оможљивуе же би ше одредзело точне число кельо раз ше буду окончовац блоки хтори ше находза у нїм
- страна 136 – у табели испред: и избрисати размак
- страна 137 – у 5. пасусу иза речи: координатами додати: (-150,60) по точку з координатами (погледати српски уџбеник стр. 137); поред 5. пасуса недостаје скриншот са блоковима; у последњем пасусу речи: у цеку заменити са: под час
- страна 140 – у табели реч: сцигла исправити: сцигнє; реченица испод није преведена, те постојећу заменити: Провер чи програма роби так як описане у тексту задатка.
- страна 141 – у 3. реду реч: виполнене исправити: сполнене; у претпоследњем пасусу речи: до точки исправити: на точку; реч: правим заменити са: лївим; у последњем пасусу иза речи: прменљивей додати: додзелїш прменљивей (погледати уџбеник на српском); речи: будзе хасновац заменити са: так же похаснуеш
- страна 142 – у 1. реду отворену заграду пребацити у други ред; у питању (на скриншоту): Јака температура? избрисати: ше (које стоји испред); иза реченице: Не час за купане у базену ставити ускличник ! (у изговору и на сличици)
- страна 144 – у последњем пасусу реч: смислу заменити са: напряме
- страна 145 – у доњој сличици у блоку изговори реч: Винчуем написати великим словом
- страна 146 – у облачићу иза реченице ставити ускличник: Винчуем на побиди!
- страна 147 – у 5. пасусу реч: правим заменити са: лївим
- страна 148 – у 1. реду реч: лабдочками заменити са: рушанњом лабдочки; реч: лабдочку замени: подобу лабдочки
- страна 150 – испод скриншота стоји текст који треба избрисати („Тот блок сцера умножену (копирану) подобу хтора го окончуе“)
- страна 151 – у натпису испод слике у речи: дияграме избрисати крајње е
- страна 152 – на сличици реч: Кельо исправити: Келї; у 4. пасусу реч: еден исправити у: едно; у претпоследњем пасусу реч: зманшанїк исправити у: зменшанїк
- страна 154 – испред „:“ ставити реч: знак
- страна 157 – у 2. пасусу реч: обдумаванє исправити: обдумованє; између речи: гришки вец ставити запету; у 4. пасусу иза речи: програма додати: за правенє; у 5. пасусу речи: У цеку заменити са: Под час; у последњем пасусу 2. реченицу

заменити са: Хаснователъ треба же би могол порушовац айкулу з помоцу стрелкох на тастатури.

- страна 159 – код одреднице „антивирусна програма“ реч: пошореня исправити у: пошорене; код одреднице „блок за повторйоване розказох“ реч: зявйовали заменити са: повторйовали
- страна 160 – код одреднице: датотека реч: **файл** затамнити; дигитална писменосц: неправилно растављену реч пренаход-зене исправити у: пренахо-дзене; реч ипсправни заменити са: правилни; дигиталне насилство: након повлаке ставити размак; додати одредницу: **друковач** – виходне пошорене хторе служи за виписоване текстуалних и графичних документох, најчастейше на паперу; зашитни мур: реч: зщита исправити у: защита; злонамирни програми: реч: претвориц пошореня исправити: претвориц пошорене; реч допиваю исправити у: допивац
- страна 161 – зона обвисценьох: реч: батерийох исправити у: батериї; икони: реч **икончки** исправити у: **иконки**; информацийна писменосц: реч: исправни заменити са: правилни; контролна табла: после речи: системи додати: и ей випатрунку
- страна 162 – подоба: иза речи: вецей додати: розлични подоби, реч: подобох избрисати; пасус: реч: прицискама исправити у: прициснуцама
- страна 163 – рециклажа: повећати повлаку; речи: пре дальше хасноване исправити у: з намиру дальшого хаснованя; селектоване: затамнити реч: **означоване**;
- страна 164 – старт-мени: реч: правим заменити са: лївим; иза речи: углу додати: роботней поверхносци; тачпед: иза речи: при додати: преношащих; уходно-виходни единки: иза речи: розказох ставити запету; реч: резултата исправити: резултатох; условие: неправилно растављену реч: условийох исправити у: услови-йох; файл: реч: файл написати малим почетним словом; фишинг: реч: поверлївих заменити у: довірлївих; характери: дописати значење: – засднїцка назва за букви, числа и симболи зоз хторих ше состої текст
- страна 166 – препорука: Литературу не преводити (пракса је да остаје у оригиналу)
- страна 167 – код ОШ "Светозар Маркович" ставити размак иза ОШ
- каталогизација је у потпуности ископирана из српског уџбеника, укључујући и тираж
- задња страна корица – недостаје превод на задњој страни корица

Препорука 1: с обзиром да програм Скреч не постоји на русинском, односно русински језик не може да се одабере као језик интерфејса, препоручује се да се слике (скриншотови) на странама 110, 111, 112, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 153, 155, 157, 158 не преводне, већ да се оставе на српском (или на енглеском), онако како стоји у програму, односно како ученик види на екрану (погледати уџбеник на српском), с обзиром да треба да научи да користи српску верзију (русински превод му можда може приближити тај програм, али га може и збунити јер ће му бити теже да пронађе потребне команде); не треба преводити ни сличице са називима команди на дугмићима, као ни изоловане блокове (на странама 118, 119, 120, 121, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 143, 144, 145, 146, 148, 149, 150, 153, 155, 156, 158). Препорука је да се преведе само текст који се може укуцати (па чак и русинском азбуком) у програму, односно текст који говоре ликови, који се касније може појавити у облачићима (112, 120,

121, 124, 125, 126, 131), променљиве и питања (команде *питај, изговори*) (129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 141, 142, 143, 145, 146, 152, 153, 158).

Препорука 2: препоручује се да се иза русинских речи дода српски превод у загради, онако како стоји на командама у програму Скреч:

- страна 117 – **подоби** (*серб. ликови*); **Бина** (*серб. Позорница*); Висцерай (*серб. Обриши*) – реч: Обриши црвеном бојом;
- страна 119 – **Збуваня** (*серб. Догађаји*)
- страна 120 – **Умнож** (*серб. Умножи*); коморку (*серб. остава*) (превести само у првом помињању те речи)
- страна 121 – **Зачувай такой** (*серб. Сачувај одмах*)
- страна 123 – **Висцерай** (*серб. Обриши*)
- страна 129 – **Податки** (*серб. Подаци*); Направ променљиву (*серб. Направи променљиву*) – направи променљиву црвеном бојом
- страна 130 – **Чувства** (*серб. Осећаји*)
- страна 135 – **Управяне** (*серб. Управљање*)
- страна 137 – **Випатрунок** (*серб. Изглед*)
- страна 144 – **Рушане** (*серб. Кретање*)

Показатељ 2 - Дужина и конструкција речи одговарају узрасту ученика – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4. Реченична конструкција је правилна и јасна, усаглашена са узрастом ученика, што доприноси томе да градиво буде разумљиво ученицима којима је намењено.

Показатељ 3 – Текст је језички и стилски уједначен – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4. Употребљен је научни стил, а у складу са градивом и стручна терминологија. Стил је прецизан, без фигуративности или неразумљивих елемената.

Показатељ 4 - Страни изрази се користе само када је то неопходно – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4. Страни изрази су употребљени искључиво због специфичности градива. За њих су дата одговарајућа објашњења, формулисана једноставним речником.

Показатељ 5 – Језик којим је уџбеник написан доприноси лакшем разумевању градива – задовољен је у потпуности и оцењен је оценом 4. Кохерентност језика је на одговарајућем нивоу. Идеје су правилно повезане, што доприноси лакшем разумевању градива. Језик уџбеника је јасан, прецизан и доприноси олакшавању процеса учења.

На основу претходно изложеног, закључује се да је испуњен **Стандард 4 - Језик уџбеника је одговарајући и функционалан.**

IV ОЦЕНА ДА ЈЕ РУКОПИС ПРЕВОДА УЏБЕНИКА У СКЛАДУ СА ЧЛАНОМ 40. ЗАКОНА О УЏБЕНИЦИМА („Сл. гласник РС“, бр. 27/2018)

Након пажљивог оцењивања, закључује се да је садржај рукописа превода уџбеника ***Информатика и рачунарство***, уџбеник за **пети разред основне школе** на русинском језику, непромењен у односу на уџбеник на српском језику.

Стручна комисија Педагошког завода Војводине у саставу: